

İstanbul Sanayi Odası
Basın Bülteni

İSO, “Türkiye’nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” araştırmasının sonuçlarını açıkladı

İstanbul Sanayi Odası (İSO), geçen ay kamuoyu ile paylaştığı “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2014” araştırmasının ardından, “Türkiye’nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2014” araştırmasını da bugün açıkladı.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, 2014 yılında bir önceki yıla göre üretimden satışlarını yüzde 12,9 artırarak, 71,8 milyar TL’ye çıkarırken, net satışlardan da yüzde 11,3’lük artışla 81,9 milyar TL elde etti.

Üretimden satışlara göre yapılan Türkiye’nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2014 araştırmasında ilk sırayı, 2013 yılında Birinci 500 içinde 492. sırada yer alan Hekimoğlu Un Fabrikası 212,6 milyon TL’lik üretimden satışı ile yer aldı. İkinci sırada, 211,9 milyar TL’lik üretimden satışıyla, bir önceki sıralamada 184. sırada yer alan ORMA Orman Mahsulleri bulunuyor. Bu yılın İkinci 500’ünün üçüncü sırası ise 211,8 milyon TL’lik üretimden satışı ile BAŞTAŞ Başkent Çimento’nun oldu. Bu kuruluş 2013 yılında İkinci 500 arasında 21. sırada yer almıştı.

Türkiye’de sanayi şirketleri için öz kaynak kadar borçlanma olanakları da faaliyetlerin finansmanında önemli bir kaynak olarak kullanılıyor. İSO 1000’in sonuçlarına bu açıdan bakıldığında Türkiye’de şirketlerin en önemli sorunlarından biri olan ve yıllardır süren borçlanma / öz kaynak ilişkisindeki dengesizlik, bir kez daha açıkça ortaya çıkıyor.

Birinci 500 araştırmasında olduğu gibi, İkinci 500 araştırma sonuçları da ortaya koyuyor ki, Türkiye’nin sanayi kuruluşları, diğer ülke örneklerinden farklı olarak, daha yüksek finansal kaldıraçlar ile yani daha yüksek borç oranları ile faaliyetlerini sürdürüyor.

İKİNCİ 500’ÜN FİNANSAL KALDIRAÇ ORANI BİRAZ İYİLEŞTİ

İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu’nda öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payının 2007 yılından itibaren gerilediği biliniyor. Bu oran 2007 yılında yüzde 47,6 iken, 2013 yılında yüzde 38,8’e kadar inmişti. Aynı dönemde toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 52,4’ten yüzde 61,2’ye yükselmişti. 2014 yılında ise öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 39,8’e yükselse de bu oran hala sürdürülebilir bir borç / öz kaynak ilişkisi olmaktan uzak.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda, 2014 yılında toplam aktifler cari olarak yüzde 14,5 artarken, öz kaynaklar yüzde 17,4, toplam borçlar ise yüzde 12,7 oranında arttı. İSO İkinci 500 kuruluşları, 2014 yılındaki bilanço büyümesini daha çok öz kaynakları ile gerçekleştirdi. Bu da İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun finansal kaldıraç oranının iyileşmiş olduğunu gösteriyor.

MALİ DALGALANMALARI İYİ YÖNETTİLER

Bu iyileşmeyi destekleyen başka faktörlerden de söz etmek gerekirse İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları 2014 yılında yüzde 12,9 arttı. Vergi öncesi kar ve zarar toplamı ise yüzde 106,2 oranında arttı. Buna karşın toplam borçları ise sadece yüzde 12,7 yükseldi.

Bütün bunlar İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun, 2014 yılında yaşanan mali dalgalanmaları daha iyi yönettiğini, mali yapı açısından sağlıklı bir gelişme içinde olduğunu gösteriyor. Buna bağlı olarak sanayi kuruluşları 2014 yılında artan gelirleri ile öz kaynaklarını artırdılar ve kısmen yeterli iç kaynak yaratabildiler. Bu da şirketlerin borçlanma bağımlılığının bir miktar azalmasını sağladı.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Temel Göstergeler

	2012		2013		2014		Değişim (%)	
	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Göre Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Göre Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Göre Pay (%)	2013/2012	2014/2013
Üretimden Satışlar	57.157	88,1	63.641	86,5	71.824	87,7	11,3	12,9
Net Satışlar	64.906	100,0	73.576	100,0	81.905	100,0	13,4	11,3
Faaliyet Karı (Zararı)	3.591	5,5	5.367	7,3	6.182	7,5	49,5	15,2
Finansman Giderleri	1.563	2,4	2.716	3,7	2.581	3,2	73,8	-5,0
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar (EBITDA)	-	-	6.933	9,4	8.905	10,9	-	28,4
Dönem Karı (Zararı) (V.Ö.)	3.161	4,9	2.206	3,0	4.547	5,6	-30,2	106,2

Sıralama ölçütü olarak şirketlerin üretimden satışlarının kullanıldığı araştırmanın bu temel bulgularının ardından, dikkat çeken bazı verilerine biraz daha yakından bakıldığında şu değerlendirmeler yapılabilir.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları 2014 yılında yüzde 12,9'luk bir artış ile 71,8 milyar TL'yi buldu. Şirketlerin geçen yılki esas faaliyet karlılıklarına baktığımızda, önceki yıla göre 2013 yılında esas faaliyet karını 5,3 milyar TL'ye çıkararak yüzde 50'ye yakın artıran İkinci 500 Büyük kuruluşun geçen yılki esas faaliyet karı ise yüzde 15'lik artışla 6,2 milyar TL oldu. 2014 yılında İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu yüzde 7,5 oranında bir faaliyet karına sahip oldu. Bu oran Birinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda yüzde 6,4'tü.

İkinci 500'ün geçen yıl dikkat çeken mali göstergelerinden biri de üretim faaliyetleri dışı gelirlerindeki artış oldu. İkinci 500'ün üretim faaliyeti dışı gelirlerinin, dönem kar ve zarar toplamı içindeki payları yıllar itibarıyla dalgalanma gösteriyor. Üretim faaliyeti dışı net gelirler, 2013 yılında yüzde 153,2 oranında azalmışken, 2014 yılında yüzde 219,3 artmış ve 736,5 milyon TL olarak gerçekleşmiş bulunuyor. 2014 yılında üretim dışı faaliyetlerden yeniden gelir

elde edildiği görülmekle birlikte, bu gelirin 2012 yılındaki 1,2 milyar TL'lik üretim faaliyeti dışı gelirin oldukça altında olduğu görülüyor.

2014 yılında İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda EBITDA/FAVÖK (Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar), mutlak büyüklük olarak 8,9 milyar TL olarak hesaplandı. İkinci 500 kuruluşlarının FAVÖK / net satışlar oranı 2013 yılında yüzde 9,4 iken 2014 yılında yüzde 10,9'a yükseldi. Birinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda bu oran yüzde 10,7 olarak ortaya çıkmıştı.

İSO İkinci 500 Sanayi Kuruluşu'nun olumlu gelen verilerinden biri de satış karlılığı.. 2014 yılında yüzde 5,6'ya yükselen satış karlılığı, son 10 yılın en yüksek oranı olarak dikkat çekiyor. Dönem kar ve zararının toplam aktiflere bölünmesi ile hesaplanan aktif karlılığını da 2014 yılında son 10 yılın en yüksek oranı olan yüzde 5,5'e çıkaran İkinci 500 şirketleri, yine öz kaynak karlılığını da yüzde 13,9'a yükselterek son on yılın en yüksek seviyesini yakaladı.

Görece iyileşen bu rasyolara karşın, İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun finansal tabloları, şirketlerin esas faaliyetlerinden elde ettikleri karların önemli bir kısmını hala finansman giderine harcadıklarını ortaya koyuyor.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Borç / Öz kaynak Oranı

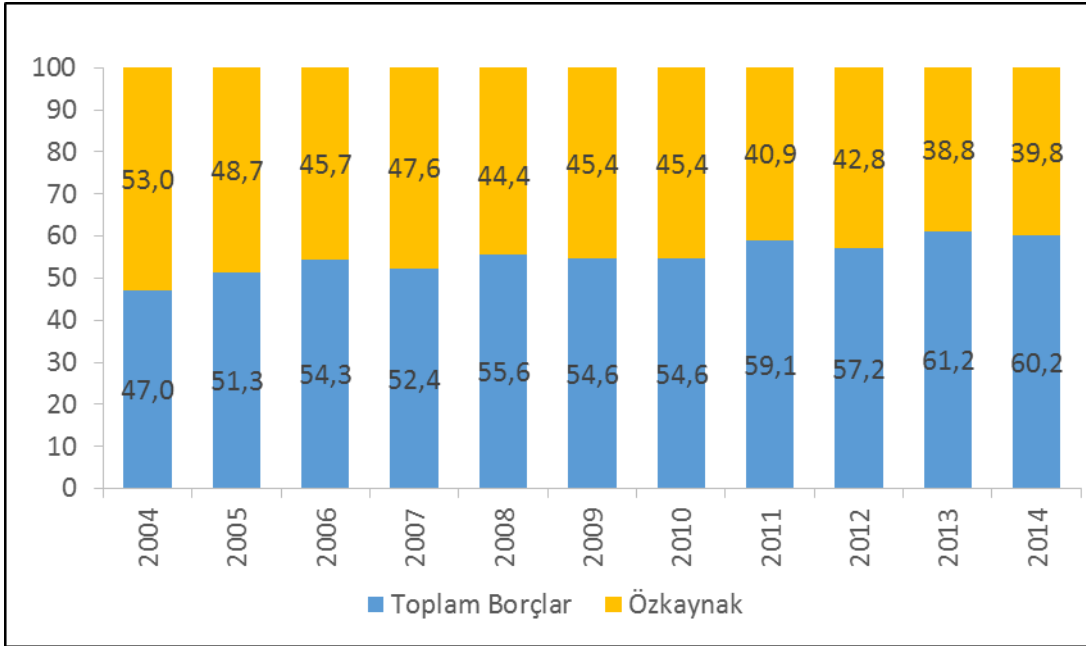
İkinci 500'ün toplam borçlar / öz kaynaklar dengesinde son 10 yıldır öz kaynaklar aleyhine oluşan bozulmanın geçen yıl biraz düzelmeye başladığı görülüyor. İSO İkinci 500'de toplam borç / öz kaynak oranı 2012 yılında 133,5 iken, 2013 yılında 25 puana yakın artarak 157,8 olmuştu. 2014 yılında ise bu oran 151,6'ya indi.

2013 yılında yüzde 157,8 ile zirveye çıkan borç / öz kaynak oranının 2014 yılında gerilemesi, büyük ölçüde şirketlerin karlılık ve öz kaynak yaratma olanaklarındaki iyileşmeden kaynaklandı. Bu oranın gerilemesinde döviz cinsi borçların 2014 yılında daha sınırlı büyümesinin de etkisi bulunuyor.

Diğer yandan kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı 2014 yılında hemen hemen aynı kaldı. İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda kısa vadeli borçların toplam borçlara oranı

2010 yılında yüzde 70,9 iken, 2014 yılında yüzde 65,6'ya kadar gerilemiş olması, olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

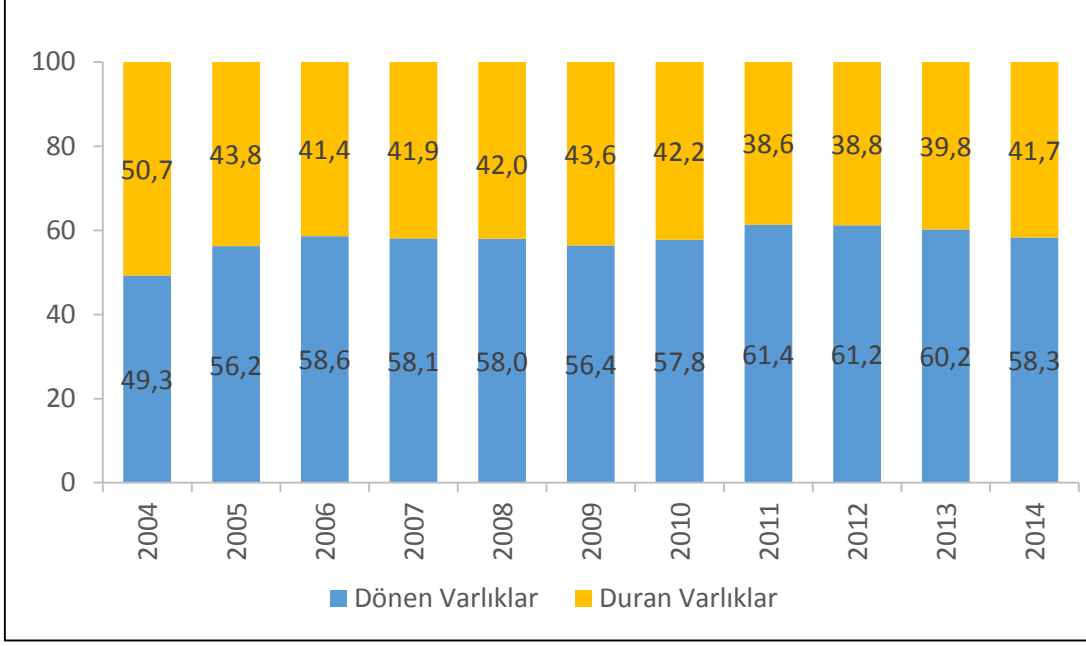
İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Borç / Öz kaynak İlişkisi

İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun öz kaynaklarının toplam varlıklar içindeki payı, 2014 yılında 1 puanlık bir artış gösterse de, bu payda 2007 yılından bu yana yaşanan trendin tersine döndüğü söylenemez.

Bugün İkinci 500'deki toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 60,2 ile oldukça yüksek bir seviyede bulunuyor ve bu durum İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun mali yapısında öz kaynaklar aleyhine bir kompozisyonu işaret ediyor. Bu veriler, şirketlerimizin borç bağımlılığının ve öz kaynak ihtiyacının sürmekte olduğu gösteriyor.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Dönen ve Duran Varlıklar İlişkisi

İSO'nun, 1000 büyük sanayi kuruluşunu kapsayan araştırmasının ortaya koyduğu ve sanayimizin genel durumunu ortaya koyan en önemli verilerden biri de ve duran varlıklar ile dönen varlıklar arasındaki ilişki...

Duran varlıklar bir işletmenin gelişimi, üretimi, ürün geliştirmesi ve katma değer yaratması adına gerekli yatırımı içinde barındıran bir gösterge olarak kabul ediliyor. Özellikle imalat sanayi alanında faaliyet gösteren firmaların üretimlerini artırmaları, yenilikçi ve yüksek teknolojiyle katma değerlerini artırıp pazar payını büyütmeleri için duran varlıkların toplam varlıklar içindeki payı daha yüksek olmalı.

Bu rasyo Türkiye'nin Birinci 500 şirketine göre İkinci 500 şirketlerinde biraz daha kötü görünüyor. Birinci 500 şirkette duran varlıkların toplam varlıklar içerisindeki payı yüzde 45 civarındayken İkinci 500'de bu oran yüzde 41'lere kadar gerilemiş bulunuyor.

Toplam varlıklar içinde duran varlıkların payının artması bir firma için yatırım yaptığı anlamına geliyor ve bu durum dolaylı yoldan imalat sanayi ve ekonomi üzerinde olumlu bir etki yaratıyor.

İkinci 500'ün bu rasyosu ele alındığında son 10 yıl içinde duran varlıkların toplam varlıklar içindeki payının yüzde 50'lerden yüzde 41'lere kadar gerilemiş olduğu görülüyor.

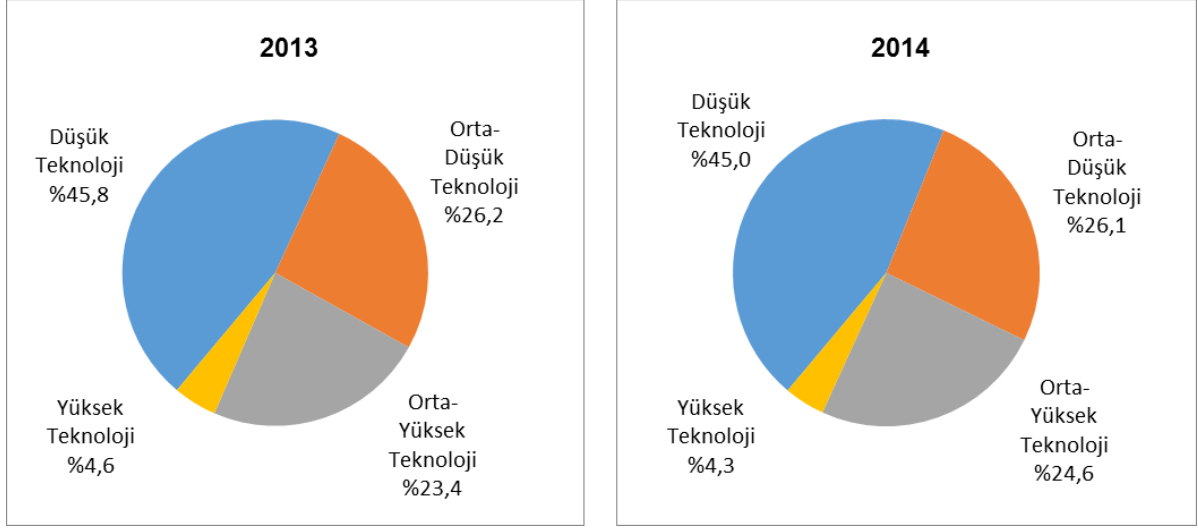
İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Kar/Zarar Eden Kuruluşlar Sayısı (Adet)

	Dönem Karı (V.Ö.)/Zararı	
	Kar (Adet)	Zarar (Adet)
2004	406	94
2005	404	96
2006	414	86
2007	442	58
2008	342	158
2009	418	82
2010	442	58
2011	375	125
2012	417	83
2013	377	123
2014	426	74
	Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	
	Kar (Adet)	Zarar (Adet)
2013	460	40
2014	480	20

2013 yılında İkinci 500 Büyük şirkette de Birinci 500 şirketleri gibi bilanço hanelerinde kar yazan şirket sayısında bir azalma olmuştu. Bu yıl Birinci 500'de olduğu gibi İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda da kar eden şirket sayısında belirgin bir artış olduğu görülüyor.

2014 yılında İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun içinde kar eden kuruluş sayısı 426, zarar eden kuruluş sayısı ise 74 oldu. 2013 yılında kar eden kuruluş sayısı 377, zarar eden firma sayısı ise 123 olarak ortaya çıkmıştı. 2014 yılında zarar eden firma sayısı önemli ölçüde azalırken ve kar eden firma sayısı artarken, benzer eğilim Birinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda da yaşanmış ve 2014 yılında 417 firma kar açıklamıştı.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Teknoloji Yoğunluklarına Göre Yaratılan Katma Değerin Dağılımı (%)

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer bazında incelendiğinde, Birinci 500'deki dağılımla hemen hemen aynı görüntü ortaya çıkıyor. Ne yazık ki bu tablo, teknoloji ile yaratabildiğimiz katma değer tatmin edici olmaktan uzak olduğunu gösteriyor. Yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 45 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler grubu alıyor. Bu grubun 2013 yılı payı yüzde 45,8'ti. İkinci 500 içinde yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek ikinci pay yüzde 26,1 ile orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun. Bu grubun 2013 yılı payı yüzde 26,2 idi. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı yüzde 2013 yılında yüzde 23,4 iken, 2014 yılında yüzde 24,6'ya yükselmiş durumda. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise 2013 yılında yüzde 4,6 iken, 2014 yılında yüzde 4,3'e inmiş. Birinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 22,6'da kalırken, İkinci 500 içinde payın yüzde 28,9 olması dikkat çekici bir gösterge olarak öne çıkarılabilir.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda AR-GE Harcamaları

	Anket Verileri	
	2013	2014
AR-GE Harcamaları (TL)	172.797.594	223.435.174
AR-GE Harcamaları/Üretimden Satışlar (%)	0,27	0,31

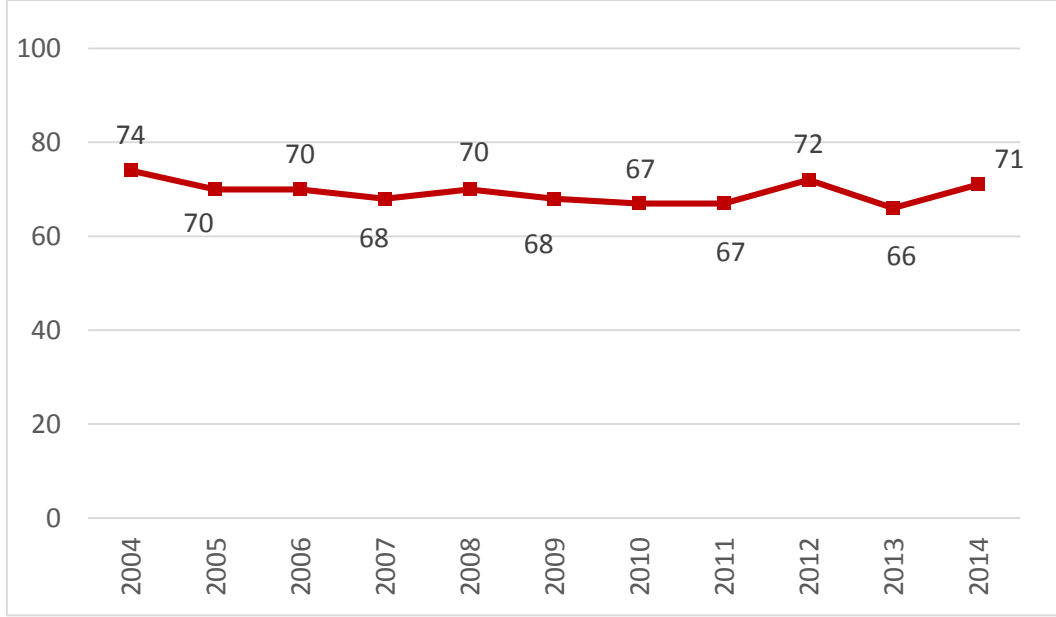
İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun gelirlerinden AR-GE harcamalarına ayırdıkları pay, önceki yıla göre çok cüzi bir miktar artmış görünse de hala oldukça düşük düzeyde. 2014 yılında İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun AR-GE harcamaları yüzde 29,3 artarak 223.435.174 TL olarak gerçekleşti. Şirketlerin üretimden satışlarından AR-GE harcamalarına ayırdıkları pay sadece yüzde 0,3 gibi oldukça düşük seviyede. Dünyanın gelişmiş sanayi ülkelerinde şirketlerin üretimden satışlarından AR-GE harcamaları için ayırdıkları pay yüzde 6-8 arasında değişiyor.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Çalışan Sayısı (Kişi)

	2013	2014	Değişim (%)
Çalışan Sayısı (Kişi)	222.624	224.437	0,8

Sanayiciler ekonomide yaşanan durgunlukla ve zor rekabet koşulları ile mücadele ederken Türkiye'nin istihdamına katkıda bulunmaya devam ediyor. İSO İkinci 500 şirketleri bir önceki yılı göre 2014 yılında istihdamını yaklaşık 2 bin kişi artırdı.

İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar Sayısı (Adet)

İSO İkinci 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı yıllar itibariyle dalgalanma gösteriyor. 10 yıldır bu klasmandaki yabancı sermayeli şirketler 65-75 bandı içinde görülürken, 2014 yılı içinde bu şirketlerin sayısının 71'e çıktığı görülüyor. 2014 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşların katma değer ile dönem kar ve zararı hariç diğer tüm göstergelerde İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki paylarında artış ortaya çıktı.

2014 yılında İSO İkinci 500 kapsamındaki 71 yabancı sermaye paylı kuruluşun toplam üretimden satışlar içindeki payı, 2013 yılına göre 1,2 puan artarak yüzde 14,7 oldu. Yabancı sermaye paylı kuruluşlar 2014 yılında İSO İkinci 500 ihracatının yüzde 19,1'ini gerçekleştirdi. Bu oran 2013 yılında yüzde 17,8'di. Bu, Türkiye'nin ihracatının yüzde 1,15'ine denk geliyor.

2014 yılının ilk 10 sırasında yer bulan şirketlerin hiçbirinin 2013 yılı sıralamasının ilk 10 şirketi arasında bulunmaması dikkat çekti.

İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasında 2014 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 şirket şu şekilde sıralandı:

İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2014'ün En Büyük 10 Sanayi Kuruluşu

2013 Sıra No	2014 Sıra No	Kuruluş	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
-	1	Hekimoğlu Un	212.578.183
184	2	ORMA Orman Mahsulleri	211.926.909
21	3	BAŞTAŞ Başkent Çimento	211.817.249
56	4	Frimpeks Kimya	211.812.855
160	5	Uğurdemir Halı	211.326.603
29	6	SCA Yıldız Kağıt	210.908.196
-	7	BPO B-Plas Plastic	210.850.654
66	8	Kaplan Kardeşler Halı	208.518.475
87	9	Abdioğulları Plastik	207.932.745
-	10	Karadere Tarım	207.693.276

Not: (-) işaretler, geçen yıla göre Birinci 500'den İkinci 500'e düşen kuruluşları ve adının açıklanmasını istemeyen kuruluşları göstermektedir.

İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2014'ün En Fazla İhracat Yapan 10 Sanayi Kuruluşu

2013 Sıra No	2014 Sıra No	Kuruluş	İhracat (Bin \$)
144	1	Prekons İnşaat	105.511
10	2	ATK Tekstil	103.469
5	3	Cevher Döküm	97.442
-	4	Demirer Kablo	88.671
16	5	Kardem Tekstil	81.195
36	6	TYH Uluslararası Tekstil	80.464
9	7	Spot Tekstil	78.776
37	8	Beşler Gıda	78.598
-	9	-	-
21	10	Coreal Alüminyum	78.314

Not: (-) işaretler, geçen yıla göre Birinci 500'den İkinci 500'e düşen kuruluşları ve adının açıklanmasını istemeyen kuruluşları göstermektedir.

2014 yılında en çok ihracat gerçekleştiren kuruluş 105 milyon dolarlık ihracatı ile Prekons İnşaat oldu. Onu 103 milyon dolarla ATK Tekstil ve 97 milyon dolarla Cevher Döküm izledi.

LİSTEYE 95 YENİ ŞİRKET GİRDİ

2014 yılında İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasına 95 yeni şirket girdi. Bunlardan 27'si 2013 yılında "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sıralamasında yer alırken, bu yıl İkinci 500'e geriledi. 68 kuruluş ise geçen yılki İSO 1000 sıralamasının dışından gelerek sıralamaya girme başarısı gösterdi.

Birinci 500 araştırmasında olduğu gibi İkinci 500 şirketlerinde de veri kapatma eğiliminin devam etmekte olduğu görülüyor. İkinci 500'de isminin açıklanmasını istemeyen firma sayısı geçen yıla göre 30'dan 41'e çıktı. Yine bu araştırmada karını açıklamayan şirket sayısı yarıdan fazla (275) olurken, 187 şirket ise ihracatını açıklamadı. Çalışan sayısını kapatan şirket sayısı da 206 oldu.